

Boerenmigratie naar Luxemburg

In de jaren vijftig van de twintigste eeuw trokken heel wat jonge boeren alleen of met hun gezin naar het nabij gelegen Luxemburg. Vooral vanuit Zuid-Limburg waagden velen deze stap, die klein leek, maar toch uiteindelijk een diepingrijpende keuze voor de rest van hun leven bleek te zijn. De bedreigingen in de agrarische situaties in Zuid-Limburg en de kansen in Luxemburg vormen motieven. De auteur schetst vervolgens de hulp die de migranten kregen van de LLTB en de geestelijkheid. De pioniersperiode op de pachtboerderijen, het ingroeien in taal en cultuur in Luxemburg en de contacten met het thuisfront in Zuid-Limburg passeren vervolgens de revue. Vooral de tweede en de derde generatie integreert volledig. Een boerenbestaan is ook in Luxemburg voor steeds minder mensen weggelegd. De dienstensector biedt evenwel volop werkgelegenheid en daar hebben de nakomelingen van de Zuid-Limburgse boeren andere, rijke, maar nooit beoogde kansen gevonden. ¹

¹ Huub J.M. Keulen. Boerenmigratie naar Luxemburg tussen 1951 en 1960. (HHS 13; 2003, 7-48)

Ehlerange

Plaats in [Luxemburg](#)

Situering

Kanton	Esch-sur-Alzette
Gemeente	Sanem
Coördinaten	49° 31' NB, 5° 58' OL

Algemeen

Inwoners	728
-----------------	-----

(2001)

Portaal [Luxemburg](#)

Kerk van Ehlerange

Bron: wikipedia

Ehlerange is een klein dorp in het zuiden van Luxemburg, gelegen dichtbij de Franse grens. De dichtstbijzijnde grotere plaats is Esch-sur-Alzette.

Volgens de ANWB-routeplanner is de afstand Mechelen-Ehlerange circa 200 km.

De Mechelse Alice Van Wersch emigreert in 1956 samen met haar man Twan van den Hove naar Luxemburg, naar Ehlerange.

Alice van Wersch van 't Vouwere op Schweiberg emigreert naar Luxemburg

In Mechelen, op Schweiberg 46, woont het gezin van Hubert van Wersch en Anna Hendrikk. Ze hebben vijf kinderen: Maria, Leon, Alice, Jo en Annie. Dochter Alice is de middelste van de kinderen en geboren op 2 mei 1933. De ouders hebben een boerderij; een gemengd bedrijf met circa 12 koeien en land.

Alice gaat in Mechelen op school en is o.a. bevriend met Ida Ernes en Louise Claessens. Na de lagere school gaat ze naar de huishoudschool. Ze volgt o.a. een melkcursus en een landbouwhuishoudcursus. En daarna: helpen op de boerderij. Vader van Wersch is van mening dat alle kinderen thuis, én in het huishouden én op de boerderij kunnen werken. De kinderen hebben geen bepaalde klusjes; het is gewoon aanpakken zoals het werk zich voordoet. Zusje Annie weet wel nog dat ze steeds met z'n drieën gaan melken. Dan schiet het werk lekker op. Moeder Van Wersch-Hendrikk leert haar dochters inmaken, het vlees verwerken als er geslacht wordt, verstellen, enz.

*Schoolfoto zusjes Van Wersch, circa 1946
Links zit Alice en rechts Annie*

Als Alice wat ouder is, gaat ze ook uit met vriendinnen: dansen en in de omliggende plaatsen naar de kermis. Zo ontmoet ze ook Twan (Antoin) van den Hove uit Termaar. Twan's ouders hebben ook een boerderij. De bedrijfsopvolging is een lastige kwestie: er zijn meerdere jongens en er kan er maar één de boerderij overnemen. En zelf een bedrijf beginnen is geen optie: er is gewoonweg geen landbouwgrond beschikbaar.

Twan heeft plannen om in Luxemburg te gaan boeren. Kennissen van hem, de jongens van de families Roijen, Huls en Van Laar, zijn al naar Luxemburg geëmigreerd. Om zich over een en ander te informeren en om aan den lijve te ondervinden hoe het leven in een ander land is, besluit Twan in 1955 om een jaar als knecht in Luxemburg op een boerderij te gaan werken. Precies drie maanden nadat de verkering met Alice aan is, vertrekt hij.

Dat is voor Alice een moeilijke tijd. Twan komt wel zo om de maand een paar dagen terug, maar het stel vindt toch dat deze situatie niet al te lang moet duren. Besloten wordt om in december 1956 te trouwen.

De voorbereidingen beginnen. Twan heeft regelmatig kaartavonden met zijn Luxemburgse vrienden; dan worden nieuwtjes uitgewisseld. Zo hoort hij ook dat er een boerderij te pacht is in Reuland. Zonder tussenkomst van enig bemiddelingsbureau wordt de pacht gesloten. Alice begint aan het verzamelen van huisraad en dergelijke. Het is de bedoeling dat alles vanuit Mechelen c.q. Termaar wordt meegenomen: koeien, gereedschap, meubels, noem maar op. Het is nog een hele papierwinkel om de grensdocumenten in orde te krijgen. Zusje Annie herinnert het zich nog: vrachtwagens volgeladen vertrekken voor dag en dauw. Er wordt gehuild.

*Trouwfoto echtpaar
Twan en Alice van den Hove-Van Wersch,
28 december 1956*

Na de trouwdag, 29 december 1956, vertrekt Alice en Twan definitief naar Luxemburg. Alice heeft in het begin veel heimwee. Ze spreekt het Luxemburgs nog niet en moet het alleen zien te redden. Twan is al meer ingeburgerd, maakt met iedereen graag een praatje en voelt zich in zijn nieuwe woonplaats thuis. Nadat dochter Ria is geboren gaat het beter met Alice. Er is meer contact met dorpsgenoten.

In februari 1962 kunnen ze een groter bedrijf pachten in Ehlerange. Dat is, volgens de familie, gerieflijker: betere percelen, mooiere stallen. Doordat de eigenaresse van de boerderij nog in het bijbehorend woonhuis woont, huren Twan en Alice een huis een stukje verderop. Dit is wat ze gewild hebben: een mooie grote boerderij met Hollands stamboekvee. Het is hard werken, maar de moeite loont. Twan is een moderne boer en vast van plan om ook in Luxemburg meer rendement uit zijn grasland te halen door het gebruik van kunstmest. Dat is in zijn nieuw woonplaats niet gebruikelijk. Gevolg: een vertegenwoordiger uit Gulpen levert in Ehlerange kunstmest! In de loop der jaren levert hij niet alleen aan Twan en Alice, maar aan de hele omgeving van Ehlerange. Ook de Hollandse traditie van twee keer per dag melken – de Luxemburgers melken drie keer per dag – houden ze in stand.

*Woning Van den Hove
in Ehlerange, Luxemburg*

Inmiddels is er een tweede dochter geboren. Voor Alice is er een dorpswinkel om boodschappen te doen en de bakker komt aan huis. Voor grotere boodschappen gaan ze naar Esch-sur-Alzette. Daar zijn grotere winkels. Twan gaat altijd mee want Alice heeft geen rijbewijs. Dat is geen probleem, ze vinden het alle twee prima.

In 1964 zijn ze met het werk op de boerderij gestopt; er is geen bedrijfsopvolging. De dochters, ze hebben de Luxemburgse nationaliteit en zijn inmiddels ook alle twee met een Luxemburgse jongen getrouwd, hebben geen interesse.

*Twan en Alice van den Hove-
Van Wersch, circa 2007*

Twan en Alice bouwen een nieuw huis. Ze kegelen bij de plaatselijke kegelclub, zijn geïnteresseerd in de Luxemburgse politiek en genieten van hun vier kleinkinderen. Op de vraag of ze het over zouden doen, is het antwoord: *'Zonder meer! Luxemburg kent een hoge levensstandaard, de pensioenen zijn er prima, hier zijn we thuis.'*

Met dank aan Annie Loo-Van Wersch, geïnterviewd op 9 februari 2012.

Marlie Koonen-Vincken
Heemkundevereniging Mechelen